

šim prvim staršem v paradižu prepovedano; ako bi bila Eva znala poprej, kako trpek je ta sad, gotovo bi se ga ne bila dotaknila. — Pri nas je kutina le postranski sad, pravi pasterk med sadunosnimi drevesi. In takemu ravnanju je tudi obrodek primeren. Vendar pa ne ravnajo povsod tako, ampak obračajo kutini vso svojo skrb. V ta namen sadijo kutino v dobro zemljo, v kateri pšenica lepo raste, po 3—4 metre drevo od drevesa. Jame izkopljejo globoke in široke in jih z mešanim gnojem do dobra izpolnijo. Ta mešanec si napravijo, da si dva dela blata iz jarkov in jeden del hlevskega gnoja dobro med seboj pomešajo. Kutinjevo drevesce se potem v jamo posadi, na korenine nekaj ilovičaste prsti natrosi in slednjič s kompostom jama zadela in okoli drevesca se pusti sklednica iz prsti, da se more v nji voda deževnica nabirati. Jeseni brž ko listje odpade se drevesca obrežejo, pa le malo, le bolj same suhe vejice ali take, ki krono drevesu kvarijo. Mesenca novembra se okoli drevesa nekaj lopat gnoja natrosi in pod prst spravi. Spomladi se zemlja med drevesi prekoplje in posebno blizu dreves dobro prerahlja. Potem se potrosi zemlja s soljo tako, da je sol po zemlji poznati. Na hektaro gre 8 hektolitrov soli. Sol se je tudi že pri slivah dobro obnesla. Kdor tako s kutinami ravna, bode v treh letih že od mladih dreves sad bral. Nekteri mislijo, da kutine in gruške ne prenašajo gnoja in postrežbe in da so nepostrežene bolj trpežne proti boleznim in drugim neugodam. Ali ta misel je povse prazna in bosa. Skušnje umnih vrtnarjev so ravno nasprotno dokazale.

Kaj storiti, ako kokoši dobijo trd golžun.

M. Golžun pri kokoših je namreč kožnata razteza v požiravniku, ktera je zato vstvarjena, da se v nji povžita jed za pravi želodec še le priredi in pripravna stori. To se pa doseže, da se jed v golžunu namoči in mehka postane, predno v pravi želodec pride. Če toraj kokoš trdo hrano kakor koruzo, ječmen in take reči v preveliki meri povžije, nima golžun dosti soka v sebi, da bi nabrano v golžunu jed kemično razkrojil, t. j. razmočil in omehčal. Tako ostane povžita hrana ko trda kepa v golžunu in živali zbolé, pobešajo glavo, greben zgubi rudečo barvo, žival postane klaverna, po kotih počepa in če se ji ne pomaga pogine v kratkem času. Jedna ali dve kavini žlici dobrega laškega olja, kakor potreba kaže, se vlije v boleno kokoš in vtrjena jed se kmalu spravi v želodec in žival je oteta. Dve uri potem, ko se je bolenici laškega olja dalo, je že letala po dvoru med drugim tropom, kakor da bi nikdar ne bila bolena bila.

Sejmovi na Štajerskem 20. jan. Schwanberg, Buče sv. Lenart, Arnož, sv. Mohor; 21. jan. Teharje; 22. jan. Mozirje.

Sejmovi na Koroškem 20. jan. pri sv. Hemi na Krki; 25. jan. št. Paul.

Dopisi.

Od Savinje. („Slovan povsod brate ima“). Kakor vsako leto, smo tudi letos o božičnih praznikih pri jaslicah častili božjo ljubezen, ki se nam je prikazala v rojstvu božjega Sina, rekel bi, da letos je bilo božično veselje še večje, ker se nam prikazuje dobrodejni jug, čeravno še na daljnem obzorju, ki nam obeta raztaliti led, v kojem nam že tako dolgo zmrznjena tiči narodna naša prosveta. To letošnje božično radost nam je, žali Bog! britko ogrenila tužna včst o hudi lakoti stradajočih naših bratov v Istriji. V resnobnem premišljevanju ravno tukaj veljavnih besedi sv. Paula do Korinčanov: „eden strada, drugi pa v obilnosti živi . . . v tem vas ne hvalim“ nam sama ob sebi, ne na ušesa, nego v dušo doni prekrasni muzikalni umotvor; po širokem svetu znano pesem: „Slovan povsod brate ima“, ter vabi, z djanško krščansko ljubeznijo pomagati našim sorodnim revežem v hudi lakoti. V tej zadevi so č. g. Vranski župnik koncem preteklega leta vzbudili prijatelje, svoje Vranske domoljube, ki so Jim v blagi ta namen radovoljno izročili 51 fl. S primerno besedo na pridiznici so svoje bogoljubue farmane na novega leta dan naklonili, da so pri cerkvenem darovanju podarili 41 fl. skup tedaj 92 fl. Iz št. Jurske fare so v ta namen izročili ondotni preč. g. župnik 20 fl. 38 kr. in iz Gomiljske preč. g. Luka Jeriša 18 fl. vsega skup 130 fl. 38 kr. koje izročujemo veleslavnemu uredništvu „Slov. Gospodarja“ naj denarje odpošlje siromakom v Istriji, ter dostavljamo iskreno željo, naj bi ta milodar od Savinje našel pri prečastitej in domoljubnej naši duhovščini in pri usmiljenem slovenskem narodu ob Sotli, Savi, Muri, Dravi in Dravinji veseli odmev in brisal solze istokravnim našim slovenskim in krščanskim sobratom stradancem ter njim lepo kazal, da „Slovan povsod brate ima“.

B.

Iz Celja. (Nov list) začel je v našem mestu izhajati 10. januarja t. l. dvakrat na mesec pod imenom „Popotnik“, list za šolo in dom. Že dolgo smo se veselili takega lista v Celji, kjer po prenehanji „Slovenskih Novin“ in po prezgodni smrti „Slovenske Bčele“ ni izhajal noben slovenski časnik do sedanjega Popotnika. Program, kterege so blagi rodoljubi za svoj list naredili, je tako zanimiv, da ga bo lahko vsakdo z veseljem prebiral. Popotnik bo prinašal: 1. Znanstvene spise. 2. Podučno tvarino za šolo. 3. Narodne pripovedi, pravljice in pesmi. 4. Životo- in krajepisne črtice. 5. Slovstvene stvari. 6. Novice in dopise. 7. Kratkočasnice in vganke. 8. Pisma. 9. Razne spremembe. 10. Naznanila. Iz tega programa se razvidi, da bo mnogim potrebam vstrezal, posebno pa gg. učiteljem in drugim prijateljem dobre odgoje. — Izdajal ga bo g. Mih. Žolgar, vredoval g. Jak. Lopan, natiskoval pa g. Jan. Rakuš. Cena listu je za celo leto 3 fl. za pol leta 1 fl. 50 kr. De-

nar se pošilja izdajatelju g. M. Žolgar, dopisi pa vredniku g. Jak. Lopan v Celji. Kakor se sme po možeh soditi, ki pri listu sodelujejo, ga z dobro vestjo vsem rojakom prav gorško priporočamo.

Iz Celja. (Železnica). Od novega leta sem sta se opustila brzovlaka, ki sta vozila po dnevi med Trstom in Mariborom; le od Maribora do Dunaja vozita še vedno. Namesto tega sta vpeljana 2 nova brzovlaka med Dunajem in Trstom, ko vozita po noči. Brzovlak iz Trsta prihaja v Celje ob polnoči, ovi iz Dunaja ob 4 uri zjutraj. Za one popotnike, ki hodijo na Hrovaško, je to prav prijetno; kajti ni jim treba na Zidanem mostu čakati cele noči, kakor se je to godilo do zdaj. „Slov. Gospodar“ je o tej prejšnji napaki že enkrat besedo spregovoril in veselilo bode gotovo vse popotujoče bralce „Slov. Gosp.“, da zamorejo s pomočjo teh novo vpeljanih brzovlakov dolgočasni Zidani most takoj zapustiti.

Iz Ribnice. (Ogenj). Po noči od 2. do 3. januarja t. l. ob 1. popolnoči nastane hud požar pri tukajšnjem mesarju g. Purju in kakor bi trenil je bilo celo hišno poslopje v plamenu. Ljudje so že vsi mirno počivali, pa so vendar nepričakovano hitro prihiteli braniti in gasiti. Vode je bilo hitro pri rokah dovolj in ko privlečejo brizgalnico do omenjene hiše — o j nesreča — bila je vsa zamrznjena. Na 3 cole debel led je zadelal najpotrebnejše luknje in se ni dal odstraniti.

Ljudi je bilo zadosti, enako tudi vode; pa kaj vse to pomaga? Z veliko težavo in nevarnostjo so vlačili in nosili škafe na bližnje strehe, in — hvala večnemu Bogu — po jako marljivej delavnosti se je posrečilo, rešiti vsaj sosednja poslopja. Ubogi mesar pa je moral gledati s solznimi očmi, kako mu je deroči plamen ves njegov živež požiral, kojega bi se vsaj polovica s pomočjo brizgalnice rešiti dala. Kdo pa je kriv, da je srenjska brizgalnica tako zanemarjena? Kdo drug, kakor srenjsko predstojništvo? Vsakega mora sveta jeza pograbititi, ako vidi, da je nemarnost, koja bi bila lahko izostala, te velike škode kriva. Slavnemu srenjskemu predstojništvu ribniškemu tedaj svetujemo, da se naj menje briga za mnogotere druge reči fare ribniške, ki ne spadajo v njegov delokrog, temveč naj stori svoje važne dolžnosti, za ktere je pri Bogu in ljudeh odgovorno. Kaj pomaga, če se slavni srenjski predstojnik g. R. T. drugi dan pismeno zahvaljuje za marljivost in delavnost ljudi (die Gem.-Vorstellung sieht sieh mit Vergnügen veranlasst an Alle beim Brande Erschienenen . . . herzlich zu danken) jeza in nevolja je bila in je še občna zavoljo zanemarjenja srenjskega gasilnega orodja. Kako lahko bi ogenj uničil celo vas in kdo bi bil več kriv, kakor Vi signore *) predstojnik? Zapišite si to dobro za ušesa in skrbite bolje za srenjo ribniško, ktera je tako nesrečna, da ima Vas za svojega predstojnika!

*) Rodom je namreč Lah.

Iz Mozirja. (Veselica). Tukajšnja čitalnica je imela 4. jan. svoj letni občni zbor, pri kojem so v čitalnični odbor voljeni g. Jak. Škoflek, predsednik; g. Ivan Govedič, podpredsednik; g. Jos. Kotnik, blagajnik; g. Ivan Vrankovič odbornik in g. Franjo Žolgar odbornik. Gosp. predsednik je v odličnem govoru številno zbrane društvenike in goste prijazno pozdravil ter izrazil svoje veselje in pohvalo, da društveniki marljivo društvene časopise in knjige prebirajo in da tako čitalnica svojemu namenu ustreza. Z veseljem smo pozdravili novo osnovani pevski zbor, ki je pri svojem prvem nastopu, reči smemo, vse navzoče iznenadil, kajti popeval je res oziroma na kratek čas svojih pevskih vaj jako odlično. Le vrlo naprej in gornja Savinjska dolina bode imela izboren pevski zbor, ki nam bode večkrat veselje zabave prirediti. Zabava vršila se je jako živahno, sledile so razne napitnice, godba ustrezala je plesalcem in imeli smo s kratka rečeno prav veseli večer!

Iz Velenja. (Kmetijska podružnica — volitve). Enkrat, če se ne motim, sem že omenil v „Slov. Gosp.“, da je naša Šaleška dolina lepa in jako rodovitna; če bi bila skozi in skozi pravilno in umno obdelovana, prinašala bi svojim posestnikom še obilniših pridelkov. Ali k temu bi trebalo razven šolskih podukov, ki se mladini v šoli delé, tudi še poduka za odrasle ljudi. To pa bi bilo mogoče v kaki ponavljajoči šoli ali pa v kakem kmetijskem društvu. Oboje je do zdaj nam primanjovalo. Zadnje bomo zdaj dobili. Včeraj se je namreč tajnik štaj. kmetijskega društva v Gradcu, g. Miroslav Müller, k nam pripeljal, da nam osnuje in ustanovi tukaj prepotrebno podružnico kmet. društva štajerskega, ki bode potem na to delala, da se bo hmeljstvo (Hopfenbau) vpeljalo, dalje sadje-, trto-reja in sploh obdelovanje zemlje kolikor mogoče izboljšalo in na višjo stopnjo dobička povzdignilo. Gospodje posestniki, pozivljam Vas, da v prav obilnem številu temu prekristnemu društvu pristopite. Posnemajte tukajšnjega posestnika g. Raka, ki se že več let trudi in deluje v tej stroki in si je priredil drevesnico, ki nima daleč okoli jednake. Veselje jo je videti! Korist, koju bo dajala, je gotovo neprecenljiva. — Pretekli teden smo imeli tukaj okoli volitve novih županov in tudi ono novega načelnika okrajnega zastopa. Povsod so nove volili. Načelnik okr. zastopa postal je gospod Miha Golob iz Šoštanja. Volitve so večjidel prav povoljne, ker izvoljeni so, kakor so tudi stari bili, vse časti, spoštovanja vredne in skozi in skozi zaslug polne osebe.

Od sv. Petra pri Radgoni. (Nemila smrt) kosi vse od kraja, brez kakega razložka, mlade in stare; bogatin v krasni palači, in revež v uborni bajti, prosti in imenitni, nizki in visoki, vsi vsi se morajo, ko pride vrsta, vkloniti pod smrtonosno koso, ktera jim silama pretrga nit življenja, ne zmenivša se za to, kaj in kedaj so bili. Tudi

tukaj pri nas je stegnila svojo koščeno roko po neki višji glavi. Umrli je 23. dec. 1879. po kratki bolezni, previden s sv. zakramenti, blagorodni gospod Herman grof Wurmbrand grajščak v zgornji Radgoni. Pogreb se je vršil na praznik sv. Stefana popoldne in sicer prav sijajno, 9 čč. gg. duhovnikov in velika množica ljudstva je blagega pokojnika spremila na sv. Peterski mirodvor, kjer so ga položili k očetu in materi, in k dvema bratoma v domovinsko rakvo k večnemu počitku. Tudi vojaštvo mu je skazalo svojo čast, 8 kanonov je zagromelo jemu v zadnji pozdrav. Naj počiva v miru! — Hudo zimo in oster mraz imamo tudi mi tukaj krog Radgone že od početka adventa sem. Mura je tukaj pri Radgoni skoro popolnem premrznila, več mlinov je led in sreš poškodoval, tudi nekteri že močno trdijo, da bi bil trs po vinogradih zaradi silnega mraza pozebel. Ako bo temu res, tedaj se pa nimamo nadjati kake dobre vinske letine. Bog daj! da bi le ta novica ne bila resnična.

J. D.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor začne zopet zborovati dnes 15. jan.. Naši poslanci bodo sedaj pri obravnavi proračuna za l. 1880 dobili prilike potegniti se za narodne pravice Slovencev; trdno upamo, da bode vsak svoje rad storil. — Avstrijsko-ogerske delegacije zborujejo o potrebah cele Avstrije; pri tej priliki je minister zunanjih naših zadev baron Haimlerle povedal, da še s Srbijo ni dognano, kde in kako se bodo železnice potegnile črez Savo ali Donav; vsled tega se magjarski in tudi nemški listi grdo nasajajo na Srbe, kakor da bi ti vsemu krivi bili, a krivi so le Magjari, ki ne privolijo, da bi se gradila železnica iz Siseka v Novi, iz Siseka v Zemun in iz Budimpešte v Zemun, od koder bi jo potem črez Savo zvezali še z srbskimi železnicami pri Belgradu. — Nemški liberalci še se vedno med seboj grizejo, sedaj so celo svojega patrijarha dr. Herbsta napali in mu očitajo, da jih je on zavozljal v menjšino, ker se ni hotel s Čehi pogajati. — Na Ogerskem je led v Donavu pouzročil povodenj pod Požunom in pri Komornu, kder je most vtrgalo. — V Budimpešti sta se urednik Verhovay in grof Majtheny sprla, ker je prvi drugemu nekaj umazanostij pri nekej posojilnici dokazal; nastane dvojboj s pištolami in Vrhovay padne nevarno zadet v desno oprsje; na to prilomastijo Vrhovajevi prijatelji, zbobnjajo številno druhal, ter se postavijo ž njo pred „kazino“ ogerskih plemenitašev, da bi zagodli „mačkinjo muziko“ in šipe potrupali; toda policija, vojaki in državni poslanci so ljudi pomirili. V Bosni in Heregovini so zasledili bogate premogove (Steinkohle) sklade, največje okoli Zenice.

Vnanje države. Mnogo hrupa napravile so novice, ki poročajo, kako ruska vlada vedno več vojakov poriva proti avstrijske in nemške meji,

a ob enem naročila iz Amerike 120.000 novih pušek. — Dne 8. jan. so Albanci napali črnogorske junake v Limskej dolini, a bili so tepeni in vrženi nazaj, 600 jih je obležalo mrtvih in ranjenih. Vendar to je le začetek vojske, ker turški Muktar-paša Albanec podpira, da bi sultanu ne trebalo Črnogorcem prepustiti Gusinja in Plave. — Bolgarski knez je razpisal nove volitve za narodni zbor; v Sofiji ali Sredecu izhajati je pričel velik list francosko-bolgarski „Bolgarski glas“, ki je lepo pa tudi modro pisan. Bolgari bodo kmalu na Balkanskem poluotoku najmočnejši narod slovanski — dediči turškega carstva; nedavno so ošabne Grke spodrinoli iz Plovdiva ter odvzeli njihovo tamošnjo cerkev, ki je uže nekdanj bila bolgarska. — Italijani so Rim utvrdili zagrdivši okolo njega 11 zašancanih taborjev. — V Nemčiji pričeli so novo „kulturno borbo“ veliko potrebnjšo od one, ki meri na uničenje katoličanov. Nova borba gre proti Judom, ki se ondi nesramno šopirijo in bogatijo, jud Bleichröder jo samo lani na borzi zaslužil (?) 6 milijonov! — V Ameriki so Chilenci zopet zmagali in Bolivijancem pomagali, da so ti svojega predsednika iztirali in se začeli pogajati za mir. — Freimaureri v Braziliji nadlegujejo zopet katoliške škofo.

Za poduk in kratek čas.

Stanko Vraz in Urban Jarnik ter slovenski Korošci pred 40 leti.

(Sestavil po drugih spisih J. L.)

III. Jarnik na prvi pogled Vraza ni več izpoznal in držal za ruskega profesorja Preissa. No, kedar sem mu povedal, da nisem Rus, ampak Ilir, začel me je starec objemati in poljubovati, kakor da bi bil dete njegovega srca. Starec je bil pred tednom na smrt bolan, še slab na nogah, pa vendar me je izpraševal pri mizi črez polnoč: kaj dela Gaj, kaj Iliri? itd. Drugo jutro sem mu zopet moral dopovedati, ko sem vstal brž k zajuterku. Pripovedoval sem mu opoludne, zvečer, in tako tri dni naprej do danes. On bi me le naprej izpraševal, ako mu ne bi bil povedal, da moram pisati plemeniti domorodkinji, na kar mi je rekel: „Ehret die Frauen, den . . . Moosburg je za našo zgodovino znamenit grad. Tu je stoloval Arnulf, vojvoda Korotanski, kateri je prišedši na nemški prestol pozval našim dedom na vrat Magjare. Od starega grada stoji še eden branik (turn), od katerega sem odkrušil relikvijo za Rasa. (Nek učen Rus, ki je po Slovenskem potoval, je bil njegov prijatelj). Bog naj da, da bi tudi od Magjarstva v kratkem tako malo ostalo. Drugo Stanko Vrazovo pismo je iz Bistrice v Zilski dolini (dne 31. maja 1841.) V te čisto slovenske kraje, kamor je tudi šel nabirat pesmi in jezik slovenski občudovat, spremljala sta ga Jarnik in še zdaj živeči starec naš učeni Slovan Majar. Zopet popisuje Vraz nošo in